

CHARAKTERISTIKA PŘEDMĚTU

Český jazyk a literatura

Dovednosti v oboru Český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny v mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. V daném vzdělávacím oboru se žáci učí mezilidské komunikaci, interpretaci svých pocitů tak, aby dovedli pochopit svou roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa a sebe sama.

Předmět Český jazyk a literatura má komplexní charakter, je však rozdělen do složek: komunikační a slohová výchova, jazyková výchova, literární výchova.

V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného a slyšeného textu. Učí se analyzovat a posuzovat kriticky jeho obsah. Dokáže svou práci prezentovat, odpovědět na dotazy, přijmout doplnění nebo kritické připomínky spolužáků, dále pracovat s chybou, neustále se zdokonalovat.

V jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby jazyka. Jazyková výchova je vede k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného a srozumitelného vyjadřování. Tak se uplatňují a prohlubují jejich intelektové dovednosti. Mateřský jazyk je tak od počátku vzdělávání nástrojem k získávání většiny poznávání a získávání informací.

V literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Rozvíjejí své čtenářské návyky i tvořivé schopnosti. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které pozitivně ovlivňují jejich postoje, životní hodnotovou orientaci.

Vyučovacími hodinami prolíná neustálé hledání souvislostí, porovnávání, kritický přístup k jednotlivým názorům.

Při projektech žáci vyhledávají, třídí, zpracovávají informace získané z několika zdrojů. Kultivovaně vystupují při názorné prezentaci projektů a mluvních cvičení.

Žáci 9.ročníku samostatně zpracovávají vybrané téma. Konzultují s vedoucím práce, shromažďují informace, třídí je, téma zpracují na počítači v rozsahu 4 – 10 stran, přiloží přílohy. Svou práci pak obhajují, hodnotí se zpracování a úroveň prezentace, věcná správnost, použití elektronické prezentace. Obdrží osvědčení při slavnostní akademii za přítomnosti rodičů.

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Učivo:

Čtení - pozorné, přiměřeně rychlé, umí se orientovat v textu, vyhledává informace, kriticky hodnotí, studijní čtení jako zdroj informací

Naslouchání - výchova k empatii, aktivní, soustředěné, komunikační záměr mluvčího, manipulativní působení projevu

Mluvený projev - zásady dorozumívání, zásady kultivovaného projevu, připravený i nepřipravený projev, referát, diskuse

Písemný projev - na základě poznatků o jazyce a stylu, o základních slohových postupech a žánrech, vyjádření postoje ke sdělovanému obsahu, vlastní tvořivé psaní, úřední komunikační žánry,

Výstupy:

- odlišuje fakta od názorů a hodnocení, ověřuje je pomocí otázek nebo porovnáním s dostupnými údaji
- rozpozná manipulativní komunikaci v médiích a zaujímá k nim kritický postoj
- kultivovaně se dokáže dorozumět, umí použít výstižné jazykové prostředky, vhodně užívá spisovné jazykové prostředky, odlišuje spisovný a nespisovný projev, zapojuje se do diskuze, využívá zásad komunikace a dialogu
- využívá základy studijního čtení (klíčová slova, hlavní myšlenky a jejich formulace), vytvoří stručné otázky a poznámky, výpisky, výtah z textu, přednese referát
- využívá poznatků o jazyce a stylu k správnému písemnému projevu a k tvořivé práci i k vlastnímu tvořivému psaní

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Učivo:

Zvuková stránka jazyka - zásady spisovné výslovnosti, přízvuk, intonace, frázování

Slovní zásoba a tvoření slov- jednotky slovní zásoby, slohové rozvrstvení, význam slova, synonyma, homonyma, obohacování, způsoby tvoření

Tvarosloví - slovní druhy, mluvnické významy, tvary slov

Skladba - stavba věty, věta a výpověď, pořádek slov ve větě, větné členy, souvětí, přímá a nepřímá řeč, stavba textu

Pravopis – lexikální, morfologický, syntaktický

Obecné výklady o jazyce – čeština, jazyky ostatní, rozvrstvení jazyka, jazyk a komunikace, kultura jazyka a řeči

Výstupy:

- vyslovuje spisovně česká i běžně užívaná cizí slova
- rozlišuje způsoby obohacování slovní zásoby, zná zásady tvoření českých slov, rozpozná přenesená pojmenování
- samostatně pracuje se slovníky a jazykovými příručkami
- třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá využívá znalostí o jazykové normě,
- rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a souvětí, zvládá pravopis
- rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Učivo:

Tvořivé činnosti s literárním textem - přednes vhodných textů, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, záznam a reprodukce hlavních myšlenek, interpretace literárního textu, dramatizace, vytváření vlastních textů, vlastní výtvarný doprovod k textům

Způsoby interpretace literárních a jiných děl - námět, téma, hlavní hrdina, kompozice příběhu, jazyk a jazykové prostředky díla, literatura umělecká a věcná

Literární druhy a žánry - poezie, próza, drama, lyrické a epické žánry, drama, v proměnách času

Hlavní vývojová období národní a světové literatury, typické žánry a jejich představitelé

Výstupy:

- uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla
- ústně i písemně formuluje dojmy z četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo
- tvoří vlastní text podle svých schopností na základě znalostí z literární teorie rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní
- rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovnává jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele
- uvádí základní literární směry a jejich představitele v české i světové literatuře
- porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, filmovém i dramatickém zpracování
- vyhledává informace v různých informačních zdrojích
- individuálně prožívá slovesné umělecké dílo, sdílí čtenářské zážitky se spolužáky, rozvíjí své estetické a emocionální vnímání